

Slovenski dom

Štev. 160

V Ljubljani, torek 16. julija 1940

Leto V

Japonska naj takoj sklene vojaško zvezo z Italijo in Nemčijo

Japonski listi zahtevajo tudi ustalitev razmerja s Sovjetijo

Tokio, 16. julija. m. Članek, ki ga je objavil časopis »Niči-Niči« zahteva temeljito spremembo japonske zunanje politike. Ta članek so ostali tokijski dnevniki toplo pozdravili ter zahtevajo od japonske vlade, naj sklene takoj vojaško zvezo z Nemčijo in Italijo. Časopis poudarja, da mora Japonska ostati čisto neodvisna od Anglije in Združenih ameriških držav in da bi zato bilo potrebno ustanoviti blok, v katerem bi bile Nemčija, Italija, Japonska in morebiti tudi še nekatere manjše države, ki bi se pridružile temu trikotu. Vse japonske časopise zahteva spremembo odnosa tudi med Japonsko in Sovjetsko Rusijo ter trdnjšo protiameriško politiko na vsem Tihem oceanu.

Diplomatični krogi poudarjajo, da se ta pokret čedalje bolj širi, tako da je vlada že začela preučevati vprašanja odnosa Japona

ske do Združenih držav in Velike Britanije na Daljnem Vzhodu, to pa na podlagi stabilizacije odnosov s Sovjetsko Rusijo in na podlagi vojaškega sodelovanja z državami osi.

London, 16. julija. o. Poučeni krogi izjavljajo, da je res, da se Anglija umika iz Kitajske. Angleško javno mnenje je namreč prepričano, da bo Anglija najbolj uspešno koristila Kitajski, če premaga Nemčijo v Evropi. Angleški uspeh nad Nemčijo bi namreč tako vplival na Japonskem, da bi se Japonska hitro umaknila iz politike sodelovanja z Nemčijo in Italijo in bi najbrž tudi takoj morala končati svoje vojskovanje proti Kitajski.

To stališče je bistveno vplivalo na sklep angleške vlade, da naj se angleški veleposlanik v Tokiu pogaja z japonsko vlado in da naj doseže sporazum o tem, da Anglija ne bi več pošiljala orožja maršalu Cangkajsku skozi Burmo.

Anglija namreč ni bila edina, ki je podpirala maršala Cangkajsko in mu dovažala orožje. Če se sedaj Anglija umakne za nekaj časa iz Kitajske, to še ne bi pomenilo, da bi bil maršal Cangkajšek prisiljen ustaviti svoje vojskovanje proti Japoncem. Vloga Anglije na Daljnem vzhodu bi pač morala prevzeti Amerika.

Japonska vlada odstopa

Tokio, 16. julija. o. Reuter poroča: Japonska vlada se je danes sešla na sejo. Takoj po seji je bilo objavljeno, da je vlada sklenila podati ostavko. Poučeni krogi poudarjajo, da je vlada odstopila zaradi tega, ker ni prišlo do sprejemljivega sporazuma med Japonsko in Anglijo. Nova vlada naj ubere v zunanji politiki čisto novo pot.

Roosevelt ima veliko večino na kongresu demokratske stranke

Chicago, 16. julija. m. United Press poroča: Na prvem sestanku kongresa demokratske stranke je bilo več pozdravnih govorov, udeleženci pa so zapeli tudi nekaj rodoljubnih pesmi. Nato je imel začasni predsednik Farley, ki je tudi sam kandidat za predsednika USA, daljši pozdravni govor. Glede razpoloženja kongresa je zdaj gotovo, da Roosevelt razpolaga s 700 glasovi, med tem ko njegovi nasprotniki Farley, Guarnier in izolacionistična senatorja Miller in Clark, nimajo več kot 200 glasov.

Bela hiša v Washingtonu je stalno v telefonski zvezi s stadionom, na katerem so ti sestanki kongresa, tako da je Roosevelt natančno obveščen o poteku tega zasedanja.

Washington, 15. julija. AA. Reuter. Ali bo predsednik Roosevelt tudi v tretje postavil svojo kandidaturu, vesta samo dve osebi, in sicer James Farley, predsednik narodnega odbora demokratske stranke ter trgovski minister Harry Hopkins. Obadva sta Rooseveltu obljubila, da ne bosta njegovih načrtov izdala. Za sedaj nameravata Farley in podpredsednik

Guarnier postaviti kandidaturu za predsedniške volitve, vendar pa organizatorji Rooseveltove kandidature mislijo, da ju bodo preprečili, da bi morajo odnehati od svoje kandidature, da bi demokratska stranka nastopila enotno spričo

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

London, 6. jul. o. Letalsko ministrstvo je snoči objavilo uradno poročilo, v katerem pravi, da so ponoči močni angleški letalski oddelki napadli več vojaških oporišč v Nemčiji. Letala so zlasti napadla letalske tovarne pri Bremenu in pa letalska skladišča v Paderbornu. Prav tako so angleška letala bombardirala kraje v vzhodnem Porurju. Bila so nad Osnabrückom in bombardirala zalogo petroleja v Hamburgu in Bremenu.

Včeraj so čez dan angleška letala bombardirala številna letališča na Nizozemskem in v severnozhodni Nemčiji. V zadnjih dveh nočeh so angleška letala bombardirala 22 sovražnih letališč. Prav tako so letala metala bombe na skla-

sedanega mednarodnega položaja. Do četrtka bodo na kongresu govorili raznih delegatov. Mislijo, da bo delegat države New York predlagal Roosevelta kot kandidata demokratske stranke za predsednika Združenih držav.

Washington, 16. julija. AA. Reuter. Vojno ministrstvo je naročilo včeraj še 627 lahkih oklopnih avtomobilov. To je največje naročilo, kar jih je bilo doslej. Vsak oklopni avtomobil bo imel strojnico ter več topov po 45, 30 in 37 mm.

dišča v Gandu, kjer je mnogo petrolejskih skladišč začelo goriti. S teh poletov se dve naši letali nista vrnila.

London, 16. jul. o. Notranje ministrstvo je objavilo uradno poročilo, v katerem pravi, da so bili včeraj napadi nemških letal na jugovzhodno in južno Anglijo manj številni. Nekaj bomb je bilo vrženih v raznih krajih, toda škoda je zelo majhna.

London, 16. jul. o. Danes zjutraj je bilo objavljeno uradno poročilo angleškega letalskega ministrstva, ki pravi, da so ponoči angleška letala bila zopet nad Nemčijo. To sklepajo iz tega, da je snoči nenadoma prekinilo dvanajst nemških radijskih postaj svoj program. Prekinile so oddajanje med drugimi tudi radijske postaje na Dunaju, v Breslau in v Berlinu.

Ponoči pa so nad severnozhodno Anglijo priletela nemška letala, ki pa so letela zelo visoko in niso metala bomb.

Madžarska manjšina v Romuniji vstopila v vladno stranko

Bukarešta, 16. jul. m. Zastopniki madžarske manjšine so pod vodstvom senatorjev in bivšega šefa madžarske narodne stranke obiskali glavnega tajnika te stranke Moldovija ter razpravljali o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na madžarsko manjšino v Romuniji. Na sestanku je prišlo do sporazuma, po katerem bo madžarska narodna manjšina v Romuniji priključena »Stranki naroda«.

O tem sporazumu bo vodstvo madžarske narodne manjšine tudi samo objavilo prihodnje dni uradno poročilo, v katerem bo ta korak pojasnilo.

Kje je „Normandie“

Rim, 16. jul. m. Stefani poroča, da se francoski veleparnik »Normandie«, ki je svoj čas odplul iz newyorškega pristanišča, še danes mudi neznano kje. Znano ni niti to, v katero smer je ladja »Normandie« odplula.

Italijanski pregled o položaju v Sredozemlju

Rim, 16. jul. o. Diplomatski urednik agencije Stefani daje na osnovi naknadno zbranih podatkov tale pregled o pomorski bitki v Sredozemskem morju.

1. Angleške pomorske sile v zapadnem in vzhodnem delu Sredozemskega morja so se skušale umakniti oporiščem v Gibraltarju in Aleksandriji. Legenda o premoči angleške mornarice v Sredozemskem morju se je s tem podrla. Na osnovi rezultatov te pomorske bitke je ugotovljeno, da Italija s svojimi pomorskimi enotami ter močnejšim letalstvom kakor tudi zaradi nenavadno dobrega strateškega položaja lahko popolnoma onemogoči akcijo angleške mornarice v tem odseku.

2. Anglija mora, da bi branila oporišča v Gibraltarju in vzhodnem delu Sredozemskega morja, ločiti svoje pomorske enote v Sredozemskem morju na dve skupini. Italija pa ima možnost, ker kontrolira sicilski kanal in Egejsko ožino, zbrati svoje pomorske enote z vzhoda in zapada.

3. Italijanske zračne eskadre in iz Libije, ojačene z letali s Sardinije, ovirajo sovražno mornarico izkoriščati Malto kot oporišče. Malta je sedaj spremenjena v oporišče, ki nima nobenega pomena.

4. Angleška pomorska eskadra na vzhodu je na poti v Aleksandrijo bila večkrat s popolnim uspehom bombardirana od italijanskih letal s Sicilije in iz Libije.

5. Angleška eskadra v zapadnem delu Sredozemskega morja je bila istotako resno poškodovana o priključitvi v Gibraltar. Vojna ladja »Hood«, ki je ena najmočnejših vojnih ladij angleške mornarice, je bila prisiljena, svojo hitrost zmanjšati

od 31 do 8 vozlov. To potrjuje, da je ladja bila težko poškodovana. Poškodbe so dokazane tudi s fotografskimi posnetki.

6. Angleške eskadre v vzhodnem in zahodnem delu Sredozemskega morja se zaradi velike daljave ne morejo zbrati v srednjem delu Sredozemskega morja, ker bi tu zadele na močno protiakcijo italijanskih podmornic letal in vojnih ladij. Vsako presenečenje je torej na tem odseku izključeno. Razen tega Anglija nima v Sredozemskem morju pomorskih arzenalov, v katerih bi poškodovane vojne ladje hitro popravila.

Na osnovi tega se lahko trdi, da so prve pomorske operacije italijanskih vojnih ladij in italijanskega letalstva na jasn način dokazale, da angleške mornarice ni več gospodar v Sredozemskem morju in da angleške ladje ne morejo neizkorenjenoma izpluti iz svojih pomorskih oporišč v Gibraltarju in Aleksandriji, da bi se približale srednjemu delu Sredozemskega morja.

Italijanski bombniki nad Palestino

London, 16. jul. m. Tu so objavili poročilo o prvem velikem italijanskem letalskem napadu na Palestino. V poročilu poudarjajo, da so prve napade izvedli v ponedeljek dopoldne italijanski bombniki, ki so obmetavali z bombami Haifo, predvsem petrolejski vod, kakor tudi pristanišče samo, kjer je glavno angleško suhozemsko, letalsko in pomorsko oporišče za vzhodni del Sredozemskega

Vesti 16. julija

V Kanadi je bil v okviru vlade sestavljen poseben vojni kabinet. Ta kabinet sestavljajo trije člani vlade in trije člani opozicije. Ta ožji vojni kabinet bo opravljal podrobno nadzorstvo nad vsemi vojnimi pripravi v Kanadi.

Angleško mornariško poveljstvo pravi, da se je zadnje pomorske bitke v Sredozemskem morju na sovražni strani udeležilo vojno brodovje, ki je šlo dve oklopnici, več križark in okoli 25 rušilcev.

Angleško letalsko ministrstvo je objavilo uradno poročilo, v katerem pravi, da so neresnične vesti, da bi bil Gibraltar včeraj trikrat bombardiran. Točno je samo to, da so včeraj sovražna letala letela nad Gibraltarjem zelo visoko, pri tem pa niso vrgla nobene bombe.

Ameriško časopisje piše obširno o pogajanjih med Anglijo in Japonsko. Angleška vlada bi se naj obvezala, da ne bo več dobival maršal Cangkajšek orožja čez angleške kolonije. V Ameriki izjavljajo, da bo ameriška vlada nadaljevala s svojo politiko na Kitajskem brez ozira na to, kaj bosta sklenili Japonska in Anglija.

Svedski listi objavljajo novice iz baltskih držav, ki pravijo, da so komunistične vlade v preganjati člane bivših vlad. Med njimi je tudi več politikov, ki so se še pred kratkim s Sovjeti pogajali za vpisavanje sovjetskega protektorata nad baltskimi državami.

V nedeljo zvečer je govoril angleški predsednik vlade Churchill in že v uvodu povdaril, da bo vojna zelo dolga in zelo težka. Anglija lahko mirno pričakuje bližnji nastop sovražnika, ki se lahko spozi vsak hip, morda čez teden dni, morda pa bo še odložen za dolgo časa. Sedaj ima Anglija pod orožjem poldrug milijon vojakov, pri deželnih obrambi pa sodeluje nad milijon prostovoljcev. Če pride sovražnik v Veliko Britanijo, bo ljudstvo branilo vsako vas in vsako mesto. Boljše bi bilo, da bi bil London v prahu in pepelu, kakor pa ukročen od sovražnika. Angleška vlada pripravlja v Angliji vse potrebne zaloge živil, ne samo za leto 1941, ampak tudi za leto 1942.

V baltskih državah in sicer v Litvi in na Letonskem so bile v nedeljo volitve. Pod novim režimom so seveda smo komunisti dobili toliko glasov, kolikor so hoteli.

Nemško časopisje piše v teh dneh zelo obširno o razmerju med osiškimi veleilama in Sovjetsko Rusijo. Listi povdarjajo, da se je interesno območje v Evropi že razdelilo med te tri velesile in da zato ni pričakovati nobenih zapletov na evropskem vzhodu.

V Berlinu so snoči krožile govorice, da bo danes govoril kancler Hitler in sam napovedal začetek splošnega napada na Anglijo.

Madžarski listi pišejo obširno o bodoči ureditvi nove Evrope. Listi povdarjajo, da je Nemčija tista, ki ustvarja novo Evropo in da je tako potrebno, da se v vsaki državi vpostavi nova socialna pravičnost.

Predsednik francoske vlade Laval je bil v nedeljo v Parizu in je tam proučeval možnost preselitve francoske vlade iz Vichya v Pariz in v Versailles.

Angleška admiraliteta je včeraj objavila, da je bil rušilec »Escort« potopljen v zahodnem delu Sredozemskega morja. Rušilec je bil torpediran, dva mornarja pa sta utonila.

Sviciarska vlada ustavila dva lista

Bern, 16. julija. o. Švicarski zvezni svet je ustavil dva dnevnika, ki sta izhajala v Luganu. Ustavili so list »Avanguardia« in »Libera Stampa«. Vlada je obema listoma prepovedala izhajanje zaradi tega, ker sta objavila netočne podatke o pomorskih bitkah v Sredozemskem morju. Italijanski tisk je namreč oba lista napadel zaradi tega, ker sta objavljala samo angleška poročila o poteku te bitke.

Francija bo izgnala Žide

Pariz, 16. julija o. Pariški dnevnik »Les Derniers Nouvelles« objavlja novice iz Vichya, ki pravi, da je predsednik nove Francije, maršal Petain, sklenil izgnati Žide iz Francije. Ta izgon pa se bo vršil počasi in postopno. Izgnali bodo vse tiste Žide, ki so si pridobili francosko državljanstvo po letu 1910.

Koren Maks dobil 5 let robije

Celje, 16. julija. Senat okrožnega sodišča je dopoldne ob 1/4 na 10 izrekel sodbo nad 22-letnim pohajčkom in znanim vlomilcem ter tatom Korenom Maksom iz Breznice pri Prevaljih. Obsojil ga je na pet let robije.

Koren Maks je začel s svojim tatinskim poklicem že kot 14-letni fant in je bil tedaj tudi prvič kaznovan. Do 17. leta svoje starosti je zagrešil že celo vrsto tatvin. Letos 20. maja je ukradel Marjanoviču Bošku v Celju 4.700 dinarjev, 25. maja pa iz zaklenjene sobe Brezniku Antonu iz Lopate pri Celju 600 dinarjev. Morda ga bo kazeno, ki mu je danes prisodilo sodbe, le spametovalo in navedlo na pošteno pot.

Atene, 16. jul. m. Včeraj zjutraj je močna eskadrila italijanskih letal napadla med otokom Kreto in otokom Astapalia v Dodekanesu angleške ladje. Te angleške ladje so spremljale osam trgovskih ladij ter celo brodogradilniške

London bo delil usodo Varšave

Nemška vlada meni, da je Churchill proglasil angleško prestolnico za bojišče

Berlin, 16. julija m. Berlinski politični krogi še dalje obširno razpravljajo o zadnjem govoru angleškega ministrskega predsednika Churchilla in predvsem opozarjajo na tisti odstavek iz tega govora, v katerem je Churchill omenil obrambo britanskega otočja in britanskih pristanišč. V Berlinu smatrajo, da po tem govoru predsednika Churchilla Londona ni mogoče več smatrati za odprto mesto. V vojaških krogih povgrajajo, da bo London pri skorajšnjem napadu doživel isto usodo kot jo je svojčas Varšava. V Berlinu računajo, da bo angleška vlada takoj nato, ko se bo začel splošni napad na Anglijo, zapustila London ter se umaknila v kako drugo mesto v notranjosti države.

Glede nemških letalskih nastopov v zadnjih dneh, nemški krogi povdarjajo, da ima ta akcija značaj letalske blokade in da se obroč okoli Anglije čedalje bolj zožuje. Nemčija hoče s tem oslabil celotno moč Anglije na ta način, da skuša uničiti pristanišča, pristaniške naprave, vojaške objekte in podobno.

Nemško časopisje povdarja, da se posledice te zračne blokade že zdaj vse bolj čutijo in to po vsej Angliji. Pravijo, da je nemška letalska akcija imela zadnje dni predvsem dve nalogi: neposreden napad na angleške konvoje ter napad na glavna angleška pristanišča, v katerem obstoji obrambni sistem. Vse te postojanke morajo biti uničene — nadaljuje nemški tisk — ter onemogočene za boj v trenutku, ko se bo začel splošen napad na Anglijo.

Berlin, 15. julija. DNB: Vojaške strani je »Berliner Börsen Zeitung« posvetila sledeči prikaz angleškega vojnega in gospodarskega položaja:

Anglija živi v pričakovanju nemškega napada. Kdaj bo do tega napada prišlo, to je odvisno samo od sklepa vodje rajha. Dosedaj je bila inicijativa v tej vojni še zmerom v nemških rokah. Do začetka velike ofenzive na zahodu je obstojala možnost, da naši ovržniki povzamejo inicijativo, sedaj pa je tak poskus Anglije s teoretičnega in praktičnega stališča popolnoma izključen. Tokrat Anglija nima druge izbire, kakor da čaka, dokler ne pade na nemški strani odločilen ukaz. Angleški gospodarski položaj postaja zato od dne do dne slabši. Nemška oporišča za napad na Anglijo se vlečejo od norveške obale pa do Atlantske obale. Ta oporišča se ojačujejo sistematično. Nemške čete vseh vrst orožja so se v dosedanjih borbah v vsakem pogledu izkazale. Angleška mornarica navzlic svoji moči ni mogla preprečiti zavzetje angleške obale. Prav tako pa združene vojaške sile zahodnih velesil niso mogle preprečiti zavzetje Belgije in Holandije. Nemške čete so si pri teh nastopih pridobile potrebne izkušnje, ki bodo eedaj povečale njihovo udarno silo. Nekaj tednov premirja so nemške čete izkoristile za to, da bi postale čim sposobnejše, ko bodo morale napasti Anglijo. Anglija pa mora pri tem neaktivno gledati slabitev svojih gospodarskih postojank. Druga ne more, kakor da pošilja nad nemško ozemlje ponoči svoje bombnike, ki pa ne morejo

Od tu in tam

Ravnatelj direkcije za izvozno trgovino dr. Rudolf Bičanič je imel v Beogradu predavanje o »Kmečki državi in korporativizmu«. Dr. Bičanič se je dotaknil prilogov za stanovsko ureditev države in se izrazil proti temu. On je za kmečko državo, za katero se izjavlja tudi hrvaško politično vodstvo. Dr. Bičanič izključuje možnost, da bi bili vsi stanovi med seboj enakopravni, ker je na Hrvaškem samo kmetijskega stanu 80%, vseh ostalih stanov pa le 20%. Sprito takega stanja je po njegovem mnenju jasno, da ne more biti govora o enakopravnosti stanov, pač pa sme in mora imeti izključen vpliv na državo kmečki stan. Dalje se je predavatelj dotaknil vprašanja Narodne banke in zahteval, da pride Narodna banka v državne roke in da se tako neha finančna diktatura 24 delničarjev, ki imajo izključen vpliv na urejanje našega denarnega trga.

Hrvaški ban je izdal stroga navodila zaradi stalnih posredovanj vseh mogočih in nemogočih ljudi pri oblasteh. Poslej ne bo zasebniku nič več moglo posredovati pri oblasteh, odnosno pri uradnih. Kadar pa posredujejo pravni zastopniki, smejo svoje želje sporočiti le načelnikom oddelkov, vendar pa morajo imeti za posredovanje pooblastilo, ki ga je treba potem priložiti ostalim listinam. Posredovanje političnih osebnosti, ki so v to od ljudstva poverjeni, je dovoljeno, vendar smejo posredovati le pri načelnikih in šefih. Za tuje ne sme posredovati nihče, razen njihov konzularni predstavnik. Zasebniki pa sploh ne smejo posredovati in bo uradnik, ki bi se v tej točki pregrešil, disciplinski kaznovan. Da bi pa bile vse intervencije nepotrebne, pa naroča ban podrejenemu uradništvu, naj vse akte hitro rešuje. Omejitev intervencij je bila potrebna zaradi tega, ker po eni strani zmanjšujejo ugled uradništva, po drugi strani pa otežujejo izdajanje takih odlokov, ki so v korist slovenskega.

Glavni tajnik Hrvaške kmečke stranke dr. Juraj Krnjevič je imel v Šibeniku govor, v katerem je razpravljal tudi o našem notranjem političnem življenju in o zunanepolitičnem položaju. Rekel je med drugim, da skuša Hrvaška kmečka stranka izpeljati neke vrste kmečko državo, kajti 80% hrvaškega naroda tvori kmečki stan, ostanek pa vsi ostali stanovi. Hrvaško politično vodstvo se pri tem ravna po naukih bratov Radičev, ki sta začela program hrvaškega narodnega gibanja. Prav zaradi tega, ker ima tako svoj trdno izdelan program, se hrvaškemu narodu ni treba bati nobenih presenečenj in izmenadej od zunaj. Hrvaški narod lahko, po Krnjevičevih besedah, mirno zre v svojo prihodnost, ker ima vodstvo, ki je kos svojim nalogam.

Strasen nalič je opustošil srbske kraje blizu Rekovca. V noči od sobote na nedeljo se je vilo in kmalu so hudourniki drli skozi naselja in uničevali hiše in imetje prebivalcev. V dvanajstih vaseh niso bile podrtle ali pa poškodovane samo hiše in gospodarska poslopja, temveč tudi vsa polja. Ljudje ne bodo mogli ničesar več pobrati s polja. Prav tako je voda izpodnesla oporni steber betonskega mostu, ki je bil zgrajen šele pred dvanajstimi leti. Krivdo za to nosi brezvestni podjetnik, ki je most gradil. Srednji oporni steber je segal samo dva metra v dno reke in je stal na pesku. Ko pa je voda izpodjedla temelj in odplavila ves pesek, se je steber podrli, nakar je most počil. Časopisi pozivajo oblasti, naj krivce strogo kaznujejo, ker se ne smejo več ponavljati slabi primeri brezvestnosti in goljufije. Zraven pa pravijo časopisi, da mora biti inženirje sram sprito tega dogodka, kajti podirajo se novi mostovi, med tem ko zmorejo vsak tovor številni mostovi, katere so zgradili v Srbiji že pred več sto leti.

Zagrebaška policija ima polne roke dela z odkrivanjem zločinov, ki jih je zagrebel tujec »Brunner« s tem, da je ponarejal polne liste in druge dokumente in goljufal zagrebaške juče za debele tisočake. Za prve ugotovitve so povedale, da je tujec za več milijonov ogoljufal svoje poslovne prijatelje, ki pa se iz strahu pred policijsko kaznijo ne upajo prijaviti svojega težko plačanega poznanstva s tem tujcem. Brunner je sprva stalno zatiral, da se piše Brunner. Pozneje je izpoved sprejmenil rekoč, da se piše Langer in da ima brata v Zagrebu. Policija je tega brata res prišla in pozneje spet ugotovila, da jo je slepar polegnil, ker so nosili dokumenti z njegovo sliko ime Emil Weiss. Ni pa nemogoče, da bo mož spet spremenil svoje ime in da se bo nazadnje pokazal pravi goljuf, ki ima bržkone še hujše grehe na vesti. Bržkone je pustolovec in goljuf mednarodnega kova. Pri zasliševanju se zna mož spretno izmikati nastavljenim pastem in silno previdno odgovarja. Za vsako stvar ima takoj pojasnilo pri rokah. Prav zaradi te predrznosti in pretkanosti pa se policija zdi, da je mož zagrešil še mnogo zločinov, ki jih bodo le počasi spravili na dan. Weissov pomaga Rus Tovbin, ki se je poskušal zastrupiti, pa je že izven nevarnosti. V bolnišnici so mu hitro izprali želodec in ga ohranili pri življenju.

S pospešeno naglico urejajo v Nišu vse potrebno, da se bo železniško ravnateljstvo Beograd-jug lahko kmalu preselilo tjakaj. Tako grade glavno direkcijsko poslopje in številne stanovanjske hiše. Občina je dala zastoj na razpolago stavbnih prostor, katerega je odkupila od banovine. Zgradili bodo 14 stanovanjskih poslopij, v katerih bodo dobili stanovanje uradniki ravnateljstva. Med hišami bo tudi več dvorišč in igrališč, speljali bodo tudi več novih ulic. Največje zasluge za gradnjo novih hiš in za premostitve železniškega ravnateljstva iz Beograda v Niš ima sedanj predstnik vlade Dragiša Cvetković, ki je bil svoj čas dolga leta niški župan.

Silno burno zborovanje so imele članice belgrajškega društva za zaščito slepih deklet. Odkar so odkrili veliko afero s prodajanjem markic, je v društvu nastal spor, kajti večina članic je hotela vreči iz društva podpredsednico Andrejevičev, ki je bila zapletena v afero, druga skupina članic pa je temu stalno nasprotovala. Ko so imele članice v nedeljo svoje zborovanje, je spor izbruhnil do vrhunca. Ugledne mestne gospe so se vseprek psovale in obmetavale z nečednimi izrazi, vpile so in razgrajale. Bil je tak hrušč, da ni bilo mogoče slišati nobene govornice. Nazadnje je moral poseči vmes zastopnik oblasti, ki je zborovanje razpustil.

Hrvaška mečnarska začetka je vpeljala in organizirala tudi svoje motorizirane oddelke, ki so se v javnosti prvokrat pokazali v nedeljo, ko sta zagrebaška in varaždinska enoti priredili skupen izlet v Mače, kjer stoji tudi spomenik Stjepana Radiča. Poveljnik motoriziranih oddelkov Leokadija je imel pri tej priliki govor, v katerem je poudaril, da imajo motorizirani oddelki mečnarske zaščite poleg dosedanjih zaščitnih nalog še to, da bodo skrbeli za red na hrvaških cestah. Zaščitniki bodo urejali promet tako, da ne bo mogel vsakdo voziti po poljubni strani, kakor je sicer na Hrvaškem navada. Zanimivo pa je, da je bil pri prvem nastopu motorizirane zaščite navzočen tudi tiskovni ataše nemškega konzulata v Zagrebu Mitterhammer.

Danes premiera kriminalnega filma

V imenu zakona

Neprilike svetovnega potnika Ljubljancana

Pre adral je vsa morja, naposled zajadral v kriminal

Ljubljana, 16. julija.

Naš Blaž, saj ga pozna ljubljanski živilski trg in ga poznajo ljubljanski mesarji, je prava ljubljanska srajca. Ze mlad je zajadral v daljni svet. Izšel se je kotlarstva. Sprva je potoval po suhi zemlji, toda ko je prišel v Trst in zagledal sinje morje, Adrijansko, ga je prijel, da je šel med mornarje. Tam na mornariški kvesturi so mu dali mornariško knjižico in Blaž je s prvim parnikom odjadril v daljni svet skozi Sueški kanal tja do Singapora in še dalje. In Blaž je kot kotlar na ladiah dobro služil. Objadral je vsa svetovna tržišča, vse dele sveta in povsod je veselo živel kot brezskrben mornar. Ze doma v ljudski šoli se je pričel nemščine, kajti v tistih časih je bila nemščina obligaten predmet že v 3. razredu ljudske šole. Blaž ni bil nenadaren človek. Hitro se je vsemu pričul in prilagodil. Naučil se je vseh svetovnih jezikov, dobro govori francosko, še boljše italijansko, toda angleščino tare kakor bi trl orehe. Gladko mu teče ta jezik. Dolgo let je živel v Angliji, v Londonu med angleškimi mornarji po vseh mogočih pristaniških beznicah. Dolgo let je bil v Ameriki, Afriki, Aziji in Avstraliji. Prejadril je vsa morja, objadral vse svetovna pristanišča.

Svetovna kriza pa ga je prisilila, da je moral kreniti nazaj v rojstni kraj, v Ljubljano. Ne mislite, da so ga Angleži poslali »per šup«. Ne. Toliko ponosa pa je imel naš Blaž, da si je sam pomagal, da je pošteno krenil na pot in tudi pošteno kot svetoven potnik prispel v Ljubljano. Tu

Ljubezen pomočnica Scotland

Yardu in policiji v Berlinu! —

Filim za trdne živce!

Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union, tel. 22-21

Avtobus s potniki se je zvrnil v Savinjo

Celje, dne 15. julija.

Blizu Luč pri gostilni Rok v Gornji Savinjski dolini se je pripetila snoči ob tri četrt na sedem avtobusna nesreča, kakršne ne pomnijo v tem kraju. Avtobus je peljal 15 potnikov iz Logarske doline na postajo Šmartno ob Paki. Ze med vožnjo so se počutili potniki nesigurne, ker se je avtobus dvakrat zadell ob mostova čez Savinjo. Preplašili pa so se blizu omenjene gostilne, kjer se je avtobus nagnil na levo stran ceste in se zvrnil v Savinjo. V avtobusu je bilo pravo razburjenje, kajti v voz se je nateklo do 60 cm visoke vode. Potniki so dobili le lažje poškodbe in praske. K tej nesreči moramo pripomniti, da je nad to savinjsko progo zelo mnogo pritožb, zlasti nad skoraj nerazumljivimi poštnimi uredbami glede pobiranja vozniških listkov. Pribiti pa moramo tudi, da so vozovi za to, tako zelo prometno progo, neprimerni in da soferjev ne zadene vsa krivda. V predmetnem primeru naj sodbo ustvarijo potniki sami, ki so bili »žive priče«.

Poskušen samomor

Jesenice, 15. julija.

V nedeljo okrog 10 zvečer je na jeseniškem kolodvoru pri prihodu ljubljanskega vlaka povabil policijski stražnik na stražnico neko dekle, ki se je sumljivo sprehajala po peronu v družbi moškega. Pri zasliševanju se je ugotovilo, da je to znana H. V., ki se rada spreha po cestah, po poklicu brezposelna natakarica, stara 31 let. Med zasliševanjem je naenkrat bliskovito potegnila iz nedrja brivski nož, s katerim si je v naglici prerezala žile na levi roki. Poškodba je lažjega značaja. Oddali so jo v ponedeljek zjutraj v ljubljansko bolnišnico.

Jesenice

Lep in ganljiv je bil pogreb mladega kovinarja, prosvetnega člana Cirila Novaka. Pred hišo žalosti so se zbrali stanovski in šolski tovariši, močno število članstva vseh edinic Krekove družine z vencem Fantovskega odseka in ASK Gorenjca, kovinarske šole ter podjetje KID. Po molitvah duhovnikov je Gerdejev pevski zbor iz Javornika zapel žalostinko, nakar se je razvil veličasten sprevod po jeseniških ulicah na pokopališče. V sprevodu je bilo zastopstvo KPD z zastavo, Fantovskij odsek in Dekliški krožek s svojim praporom, banski svetnik g. Arnez in jeseniški župan g. Markež, kovinarska šola z učiteljstvom na čelu. Žalostinke je igrala godba KPD. Pri odprtem grobu se je poslovil od svojega odličnega učenca vodja kovinarske šole g. inž. Banel, od igralске družine »Aljaž« g. Riko Pözenel, v imenu uslužbenec Martinar, kjer je bil pokojnik zaposlen, se je poslovil dipl. tehnik g. Florjančič, v imenu Fantovskega odseka duh. vodja g. Pogorelec, Pevski zbor je v slovo zapel dve žalostinki. Zlati sončni žarki izza planin so zadnjikrat obevali truplo nadbudnega Cirila in marsikatero oko je bilo rošno od poslovnih besedah. Počivaj v miru! Lahka naj ti bo domača zemlja, Jeseniška prosveta te bo ohranila v najlepšem spominu.

Delo Tujsko-prometnega društva v Šmarjih pri Celju

Celje, 15. julija.

Tujsko prometno društvo v Šmarju pri Jelšah je imelo v nedeljo svoj občni zbor, na katerem je odbor poročal o delu v prvem društvenem letu. Res je, ime društva pač ne kaže celotnega delokroga, ki ga društvo ima, saj skrbri preko svojih članov in avtonomnih korporacij za ureditev in olepšanje posameznih krajev v šmarsko-rogaško-kozjanskem okraju, za snažnost javnih lokalov, za izboljšanje cest in prometa, poleg tega pa tudi za znanstveno poučevanje okraja, njegovih zgodovinskih spomenikov in za ohranitev umetniških znamenitosti in krajevnih lepote ter za izdajo propagandnih knjig in člankov ter prirejanje poučnih izletov v ta okraj.

Vse te naloge je skušalo društvo res vršiti v preteklem poslovnem letu, kakor je razvidno iz odborovega poročila, čeprav ni našlo vsaj doslej še pravega odziva v okraju samem, saj mu je doslej pristopilo razmeroma malo rednih članov. Občni zbor je sklenil, da povabi vse korporacije in vidnejše osebe v okraju še posebej, da pristopijo kot člani, saj je pristopnina komaj 10 din in letnina tudi le 10 din.

Društvo se je zavzemalo za sedanj prav ugodni vozni red na železnici Celje-Rogatec, kar so podprle tudi vse občine ob progi in deputacija županov, občni zbor pa je sklenil podvzeti vse korake, da ostane ta vozni red tudi v zimskih mesecih, ko je zaradi šol še bolj potreben kakor čez poletje. Dela se tudi na tem, da bi se tudi v obsoletske kraje prevažala pošta z rednimi avtobusi, kakor je to že skoraj povsod drugod, kar bi pospešilo ne samo poštni, marveč tudi potniški promet, da bi ne bilo treba izgubiti kar dveh noči za kak malenkosten popravek v Obsoletju.

V propagandne svrhe je zbralo društvo album slik krajevnih, zgodovinskih in umetniških znamenitosti okraja in izdalo poleg mnogih člankov v

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	Temperatura		Veterni smer	Veterni jakost	Padavine	
			noč	dne			mm	vrsta
Ljubljana	757.0	25.4	15.4	64	0	W ₁	—	—
Maribor	754.4	23.2	13.0	60	0	U	—	—
Zagreb	763.3	26.0	13.0	80	0	SWS	—	—
Belgrad	764.0	29.0	15.0	80	0	WSW ₂	—	—
Sarajevo	767.0	31.0	9.0	70	0	U	—	—
Vis	764.2	23.0	18.0	70	0	WNW ₁	—	—
Split	764.9	28.0	13.0	40	0	NNE ₁	—	—
Kumbar	764.0	28.0	19.0	60	0	N ₂	—	—
Rab	765.2	25.0	17.0	60	3	E ₂	—	—
Dubrovnik	763.9	26.0	17.0	50	0	NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Deloma oblačno in spremenljivo vreme.

Koledar

Dane, torek, 16. julija: Dev. Mar. Kar.
Sreda, 17. julija: Aleš.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

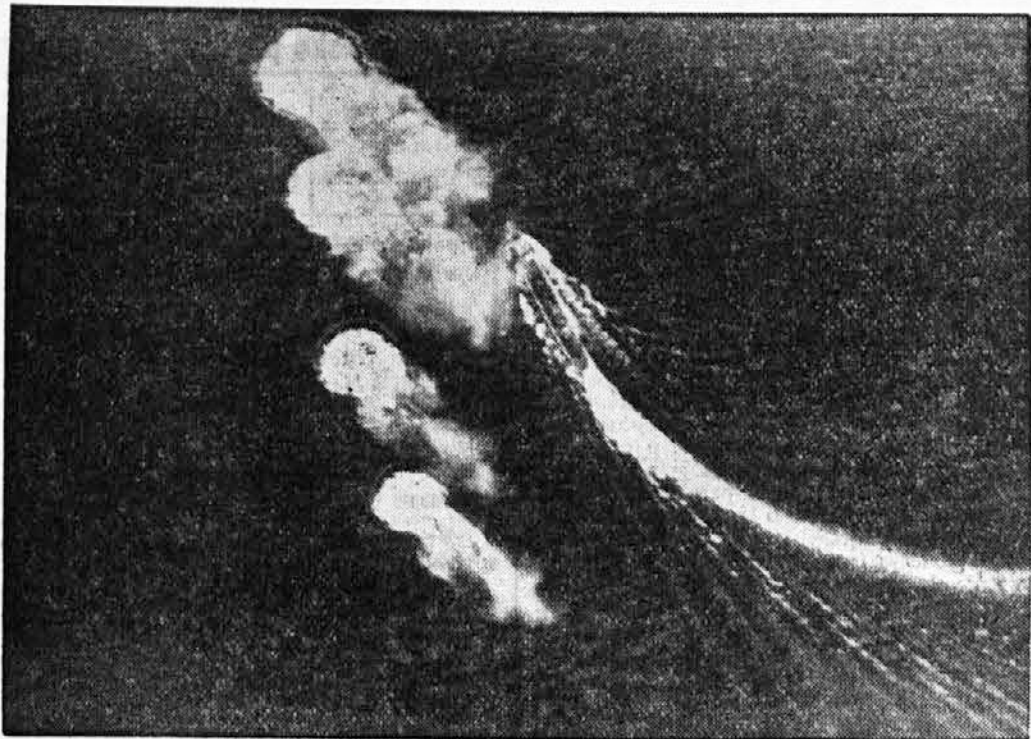
Ban dravske banovine g. dr. Marko Natlačen v torek, dne 16. t. m., in v petek, dne 19. t. m. zaradi odsotnosti ne bo sprejemal strank. Brezplačno dobijo novi naročniki, ki naročijo naš osrednji slovenski kmetijsko strokovni list »Orače« za 11. polletje 1940, tudi vse nove številke iz prvega polletja, kolikor jih je še na razpolago. »Orače« stane do konca letošnjega leta samo 10 din in se naroča pri Upravi lista »Orače«, Ljubljana, Tyrseva cesta 38. Se danes ga po dopisnici naročite!

»Ljudska samopomoč« v Mariboru, zavarovalna zadruga z o. j. je imela v nedeljo, dne 14. julija svoj redni občni zbor potom izvoljenih delegatov, ki je pokazal razveseljivo napredovanje te naše domače institucije v letu 1939. Iz poročila združinskih funkcionarjev je razvidno, da je imela Ljudska samopomoč konec leta 1939 nad 7 tisoč članov, ki so zavarovani za več kakor 53 milijonov din. Bilanca izkazuje nad 37 milijonov prometa. Aktivna znašajo čez 8 milijonov din, materialne rezerve 7,346.684 din, varnostni sklad pa 442.275 din. Dosedanji odbitek za pogrebno se je znižal od 18% na 15%, veljaven od 15. julija 1940. Zavod poseduje na Aleksandrovi cesti svojo palačo in v Kolodvorski ulici dve stanovanjski hiši po bilančni vrednosti nad 4 milijone din. — Dosedanji predsednik g. dr. Ivo Sorli je zaradi preselitve v Kranj izstopil iz odbora. Za njegove neveljavne zasluge za procvit zavoda ga je občni zbor izvolil za častnega predsednika. Zaradi tega so se izvršile dopolnilne volitve upravnega odbora.

Bohinjska Bistrica

V noči od petka na soboto je zagrmela taka nevihta po bohinjski dolini, da so vztrepetali ljudje in se zbudili iz mirnega spanja. Strela, ki je skoraj nepretrgoma švigala po oblačnem nebu, se je okrog ene ponoči utrjala iz oblakov in udarila v gospodarsko poslopje znanega gostilničarja na Ribičevem lazu, Franca Resmana. Takoj se je pokazal ogenj, ki je zajel vse poslopje in ga popolnoma uničil. Neprizakovano hitro so prihleteli ljudje in so pomagali reševati, zlasti skavti iz Ljubljane, ki tabo-rijo v bližini. Ti so se neumorno trudili in spravljali na varno vse, kar so mogli odnesti iz gorečega poslopja. Z ročnimi brizgalnimi so gasili in skušali omejiti požar vse dotlej, dokler niso prihleteli gasilci iz Savice in iz Stare Fužine. Vzorno so se obnesli gasilci iz Boh. Bistrice, ki so s hitrim in zanesljivim ravnanjem svoje motorke požar popolnoma omejili in zadušili.

Lastnik Franc Resman je bil sicer zavarovan za okoli 30.000 din, toda škoda znaša mnogo več, t. j. okrog 150.000 din, ker sta uničena dva motorja, ki ju je imel shranjena v poslopju — eden za slamoorezno, drugi pa za mleto kredo — in več tisoč kilogramov krme. Na Bistrici in v okoliških vaseh požar v začetku ni bil viden zaradi močnega dežja, ki je zastiral pogled, zato so gasilci prihleteli šele, ko so bili obveščeni iz Ribičevega laza.

Bombni napad na angleško ladjo. Kakor se vidi, je v zadnjem trenutku ta ladja zavila močno na desno, da se je tako izognila težkim bombam.

Temelji nove Evrope po nemški zamisli

»Male države so že zdaj lahko prepričane, da Nemčija ne bo gledala nanje tako kot zavezniki po svetovni vojni«

Ni še končana sedanja vojna, pa kljub temu že zanesljivo napovedujejo rojstvo čisto nove Evrope, ki bo zgrajena — kakor napovedujejo — na tako trdnih temeljih, da se ne bo treba po nekaj letih spet bati novih podobnih potresov, kakršni divjajo nad njo zdaj. Kaj pride določnejšega o tej ureditvi nove Evrope, za zdaj sicer še ni znano, vendar se zdi, da se počasi tudi ta zavesa odgrinja in da počasi postaja jasno, kako si Nemčija novo Evropo zamišlja. Nemški strokovnjaki imajo z načrti za novo Evropo dovolj posla, saj stvar tudi ni malenkostna. Treba bo evropski voz, ki da so se mu kolea globoko vdrla v blato, potegniti na trdno, belo cesto...

V nemškem listu »Berliner Börsenzeitung« objavlja njegov urednik Karl Mejerle članek, v katerem se bavi z bodočo ureditvijo Evrope. Naslov mu je dal »Temelji nove Evrope«. V tem svojem članku najprej poudarja, »da Nemčija ni samo za vselej pokopala verske zamisli razdelitve Evrope, pač pa je postala tudi tista vesela, ki Evropi lahko nudi mnogokaj lepega in koristnega. Nemčija ji prinaša mir in varnost. Varuje jo tujega vpliva, vpliva tistih, ki v Evropi nimajo ničesar opraviti. Nemčija varuje evropsko celino pred notranjimi zapletitostmi, kakor tudi pred gospodarskim pritiskom od zunaj. Rešila jo je dalje večnih nesprotstev, med veselili, nasprotstev, zaradi katerih so ne malo trpele srednje in male države.

S tem, da je padla Francija — nadaljuje omenjeni pisec — je izginilo tudi tisto oporišče, kjer se je kovala zavezniška vojna ter politika izigravanja držav druge proti drugi. Obenem s tem pa je tudi Anglija izgubila svojo zadnjo oporo na evropski celini.

Tri velesile in male države »sotrudnice«

Zveza med Nemčijo in Italijo ter jasna in trajna razmejitev nemških in ruskih interesov sfer še povečujeta možnost za novo ureditev Evrope, v kateri ne bo več prostora za večna nasprotstva med velesilami. V takšni ureditvi nimajo male države nič več potrebe, da bi se opredeljevale, da bi postajale prišasti posameznih skupin držav, niti da bi visele med obema taboroma ter da bi se na svojo škodo delale v vojaškem oziru zanimive in se ukvarjale z brezkorisnimi vojaškimi prizadevanji. Te države so že zdaj lahko prepričane, da Nemčija ne bo gledala nanje tako, kakor so gledali zavezniki po končani svetovni vojni. Z drugimi besedami se to pravi: te države so lahko prepričane, da Nemčija od njih ne pričakuje, da se bodo priglasiše za neke vrste poroke ali »sotrudnice« zmagovalca. Od njih ne pričakuje, da bi se pod izgovorom »kolektivne varnosti«, kakor se je to dogajalo v Društvu narodov, istovetile z zmagovalcem na škodo premaganih.

Glede gospodarske in socialne ureditve nove Evrope je Mejerle zapisal med drugim naslednje: Nemčija daje na razpolago novi Evropi ne samo nove gospodarske ideje, pač pa celoten izdelan nov gospodarski sistem, ki je že v praksi pokazal svojo vrednost in trdnost. Kaj pomeni tak red za ostalo novo Evropo? Pomeni zanesljiva tržišča, pravične cene, trdno valuto, pomeni varstvo pred gospodarskimi stiskami ter svobodno trgovino, ki ne bo izpostavljena nasilju od strani kakšnega kapitalističnega nadvladja. V ta skupni gospodarski red lahko stopi na podlagi enakopravnosti vsaka država, majhna ali velika, bogata ali revna, poljedelka ali industrijska. Čisto svobodno lahko stopi v ta novi red, ker ta red temelji na delu, ustvarjanju in proizvodnji, ne pa na slučajnosti kopičenja zlata in kapitala v tej ali oni roki.

Zamisel novega gospodarstva v Evropi pa je v zvezi tudi z novimi socialnimi idejami, ki jih narodno socialistična Nemčija tudi daje na razpolago Evropi. Nemčija nima namena vsiljevati drugim narodom svojega socialnega reda ali svojih naziranj o svetu. Prepričana pa je, da imajo njene nove pridobljene socialne vrednote že po sami vsebini značaj, ki presega meje posameznih držav in narodov ter da so izraz zahtev in potrebe dvajsetega stoletja.

Idealna slika nove Evrope

Po svetovni vojni je premagane in nevtalne države zajel val črnogledja in obupa, sedanjí zmagovalci pa lahko Evropi napovedo mnogo lepšo sliko, sliko Evrope, ki bo v znamenju složnega sodelovanja vseh in vsakogar, sliko Evrope, v kateri ne bo brezposelnosti, Evrope brez gospodarskih in denarnih stisk, Evrope načrtnega dela in njegove razdelitve, takšne Evrope, ki ji bodo na razpolago najpopolnejša tehnična proizvodna sredstva ter skupno izdelana in dobro zamišljen prometni sistem. Takšen red jamči, da bo v Evropi nastopilo kmalu blagostanje. Če bodo evropski narodi vse to znali izkoristiti, je odvisno od njih samih. Naj že bo kakorkoli, gotovo je, da je evropska mladina pred širokimi možnostmi.

Usoda narodov ni odvisna od zlatih zalog

V zvezi s tem naj omenimo še članek, ki ga je objavil italijanski časopis »La Stampa«, glasilo italijanskega finančnega ministra De Stefanija in ki v njem razpravlja o tem, kakšno vlogo bo v novo urejeni Evropi igralo zlato, to se pravi denarna zlata podlaga. Med drugim pisec tega članka poudarja, da po končni zmagi tudi nad Veliko Britanijo zlato ne bo več podlaga za medsebojno zamenjavo dobrin. Nič več ne bo imelo tište vloge, kot jo ima danes v kapitalistično urejenem svetu. Dokazano je namreč — nadaljuje De Stefanija — da usoda narodov ni odvisna od zlatih zalog.

Sončne pege sušijo jezero

Od lanskega decembra dalje opažajo, da vodna gladina jezera Titikaka, ki leži v Andih in ki se lahko smatra za najvišje ležeče jezero na svetu, polagoma pada. Vodna gladina tega jezera je padla od decembra do zdaj za nekaj nad pol metra. Strokovnjaki smatrajo, da bo vodna gladina tega jezera letos dosegla še nižji nivo. Ta pojav upravljajo v zvezo z ogromnimi sončnimi pegami, ki so se letos pojavile.

Kobilice in povodnji na Kitajskem

V nekaterih krajih Kitajske so se v zadnjem času pripetile razne neizgode. V pekiški pokrajini so se pojavili ogromni roji kobilic, ki so naredile veliko škodo na posevkih. V tiencinskem področju pa je strahovito deževje zadnje dni povzročilo povodnji. Boje se, da ne bi tudi letošnje povodnji imele takšnega obsega kakor pred nekaj leti, ko je voda zahtevala na tisoče in tisoče človeških življenj.

Japonsko preseljevanje na Kitajsko

V času odkar traja kitajsko-japonska vojna, je japonsko prebivalstvo v severni Kitajski znatno številčno napredovalo. Tik pred začetkom sovražnosti, t. j. pred tremi leti, je živelo v Severni Kitajski 42.000 Japoncev, zdaj pa jih je v teh krajih 302.000. To pomeni, da se je med tem časom na severno Kitajsko priselilo 260.000 Japoncev.

Dograjeno je novo mesto na Poljskem — »Nemški Przemisl«

Z velikimi svečanostmi so te dni proslavili dograditev novega nemškega mesta na Poljskem in ga krstili z imenom »Nemški Przemisl«. Stoji namreč poleg sedanjega Przemisla na zahodnem bregu reke San. Svečanosti se je udeležil tudi generalni guverner Poljske in nemški minister dr. Franck. Krakovski pokrajinski voditelj Wächter je guvernerju zaželel dobrodošlico in obenem poudaril zgodovinsko preteklost mesta Przemisla, ki da že nekaj sto let nosi nemški značaj. Dr. Franck je v imenu voditelja nemškega rajha odgovoril, da je mesto »Nemški Przemisl« ustanovljeno ter je imenoval predsednika občine Hana za načelnika mesta. V svojih izjavah je omenil zgodovinski pomen sedanjega trenutka, ko je narodno-socialistični rajh ustanovil mesto na meji nemškega interesnega področja na vzhodu. Izrazil je željo, naj bi novoustanovljeno mesto napredovalo in bilo glavni temeljni kamen generalne poljske guvernije pod narodno-socialistično vlado. Meja nemško-ruskih interesov deli sedanjí Przemisl na dva dela, vsakega na drugem bregu reke San. Ob koncu svojega govora je generalni guverner izročil listino o ustanovitvi »Nemškega Przemisla« ter pri tej priliki poudaril vzvišene naloge, ki naj jih to mesto izpolni za narodno-socialistični rajh Adolfa Hitlerja v službi skupnosti.

Spet povodnji v Turčiji

Silno deževje je v krajih okoli Smirne povzročilo velike povodnji. Neka vas je skoro popolnoma uničena. Življenje je izgubilo 10 ljudi, 18 pa jih je bilo ranjenih. Tudi narava letos Turčijo hudo tepe: najprej oni znani siloviti potresi, potem pa neprestane povodnji, ki se še kar niso polegale.

Odkod beseda »Klavn«

Po imenoma »Klavn« razumemo cirkuškega šalivca, ki zabava ljudi. Zanimivo je, kdaj in kako je nastala ta beseda, ki jo danes rabijo skoraj vsi narodi.

Leta 1871. je v nekem cirku v Parizu lastnik cirka Franconi pred občinstvom kazal vragolije z dresiranim konjem. Toda predstava ni bila bogve koliko in med občinstvom se je našel mož, ki je ravnatelju na glas povedal, da to vse skupaj nič ni in da bi on znal bolje narediti. Ravnatelj je moža povabil, naj stopi v areno in z de'anji dokaže, kar govori. Mož je res stopil v areno in poskušal svojo umetnost. Toda s svojim znanjem je pripravil gledalce v silen krohot, ker je bil silna neroda. Bil je to nek kmečki fant in je pisal Claudea.

Ta beseda je prešla v angleščino in od tod v druge jezike.

Radio

Program radio Ljubljana

Torek, 16. julija: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Bolgari pojo in igrajo (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra — 14 Poročila — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: Zagrebško življenje — reportaža (Kosta Domazetovi, publ. Zagreb) — 19.40 Objave — 20 Deset minut zabave — 20.10 Psihološka struktura mase (g. dr. Hrovat Emil) — 20.30 Pevski in orkestralni koncert. Sodelujejo: gđc. Milica Polajnar, g. Andrej Jarc in adijski orkester. Dirig. D. M. Sijanec — 21.00 Radijski koncert — 22.15 Fantje na vasi.

Drugi programi

Torek, 17. julija: 20.40 Zab. koncert radijskega ork. — Zagreb: 21 Klavirski skladbe — 21.30 Slagerji — Bratislava: 19.40 Stara instrumentalna glasba — Praga: 16.50 Lahka glasba, 20.15 Pisan spored — Sofija: 20.30 Orgelski koncert, 20.45 Tirolske pesmi — Beromünster: 19.45 Mandoline — Budimpešta: 20.40 Madžarske pesmi — Bukarešta: 19.16 Romunske narodne pesmi, 22. Slavní pevci — Rim-Bari: 20.30 Pisan spored — Trst-Milan: 22.10 Izbrana operetna glasba — Riga: 21.40 Harmonika in ksilofon — Sottens: 19.10 Klavirski koncert.

Taborišče francoskih beguncev, ki čakajo, kdaj se bodo mogli vrniti spet na svoje domove v zasedenih krajih.

72

Zakonska morala pri ljudstvu je bila strašno šibka. Po navadi sta mož in žena živela tako dolgo skupaj, dokler se ni eden ali drugi odločil, da gre. Če je prišlo do uradne poroke, sta šla k županu in sklenila pogodbo, ki je določala, kaj je njuna skupna lastnina, katero so pri ločitvi spet razdelili. Vsak zakonski drug se je lahko od drugega dal ločiti in ni bilo za to treba drugega, kakor ustne izjave.

Ker so bile deklice nepriljubljene, so novorojenke pogosto izpostavljali in jih puščali hijenam. Abesinci koptske vere so sicer živeli v enozestvu, pa so ženske pogosto menjali, včasih po desetkrat, po dvanajstkrat v življenju. Pri plemenih Galla, ki tvorijo večji del prebivalstva, so možki imeli po dve ali tri ženske. Bili so mohamedanci, toda v svoji veri pobožnejši kakor koptski krivoverci.

Ogromna večina ljudstva je živela v surovem praznoverju. Zločince so pogosto »odkrivali« tako, da so omamili kakega fantiča in ga potem pošiljali po kočah, da je storilca izvohal. Vrač ali duhovni so bolezní zdravili pogosto s tem, da so bolnikovo ime zapisali na kos papirja ali na drevo — ali pa se delali, kakor da pišejo — za to pa so zahtevali mastno nagrado. Ljudstvo je trdno verjelo v hudi pogled in je bilo prepričano, da so na določenih krajih navzoči zli duhovi.

Izvajanje kazenske zakonodaje je temeljilo na Mojzesovem načelu »oko za oko«. Če sorodniki pri uboju ali pri umoru niso bili zadovoljni z odškodnino, so lahko zahtevali, naj storilca usmrte tako, kakor je storil on z žrtvijo. Za ponovljeno tatvino si izgubil roko ali nogo, sekali so jih javno, krvaveče ude pa so metali v vročo ovčjo mast. Dolžnika in upnika so z verigami prikovali skupaj, dokler ni bil dolg plačan.

Pogovori z nepristranskimi tujimi inženirji, ki so že dolgo poznali dele države, so me prepričali, da bi Italijani lahko Abesincem razvili v svojo korist in tudi v korist domačinov. Dežela nudi nesporno velike možnosti za poljedelstvo. Zemljo so do zdaj izkoriščali samo površno in s prazgodovinskimi orodji. Široke, namočene doline v notranjosti, v Godzamu in okoli jezera Tana, imajo deset milijonov jutro rodovitne zemlje.

Ker jih je vladajoči sloj preveč ropal, je bilo Abesincem malo do tega, da bi obdelovali zemljo kaj več kakor za lastno potrebo v živčju in blagovnih davkih. Kakor ameriški Indijanci, so tudi Abesinci orali samo toliko zemlje, kolikor je je zadostovalo za njihove lastne potrebe.

Odlična kava, prijeten tobak in riž rasejo divji. Pšenica, oves, lan in koruza bujno uspevajo po marsikaterih notranjih predelih. Veliki predeli lepih pašnikov rede goveje črede, ki bi jih lahko pomnožili, ne da bi domačini kaj škode imeli. Dosti je pokrajin z bogatimi gozdovi.

Ali je treba računati na rudninske zaklade v takih množinah, da bi se kopanje splačalo, je še dvomno. Inženirji so mi pravili, da mora tam biti zlata, platine in drugih dragocenih reči v tleh. Toda nezaupljivost Abesincev pred belci je preprečevala iskanje v večjem obsegu. Plemena Galla so pridobivala majhne množine pranege zlata v pokrajinah Wollega in Sangalla. Po raznih predelih so našli sledi olja, toda obseg ležišč je ostal nepoznan. Dva tujca inženirja sta mi dejala, da je tudi železa, bakra in premoga v uporabljivih množinah. Seveda se Abesinci niso nikdar trudili, da bi katerega koli teh naravnih zakladov poiskali in izkoriščali.

V nasprotju z mnenjem, ki je v tujini splošno razširjeno, sem zvedel, da je abesinsko višavje čisto primerno za bele naseljenke. Leži v povprečni višini dvatisoč tristo metrov. Ni dosti bolj vroče kakor ameriški Srednji Vzhod, poleti in ponoči je tam vedno prijetno

hladno. Vsakdo, ki ne trpi zaradi slabega srca ali pljuč, se precej hitro navadi.

Ceprav se je dalo zasedbi nedvomno ugovarjati moralno, mislim vendar, da je oblast belcev nad to državo treba manj obsojati, kakor pa se je zdelo v začetku. Do tega spoznanja sem prišel, ko sem se o razmerah bolje poučil. Prišel sem do sodebe, da italijanski vdor v Abesinijo ni nič manj opravičljiv, kakor je upravičeno kulturno poslanstvo drugih belih narodov med tujimi plemeni. Čisto gotovo večina ljudstva ne bo pod belo oblastjo vozila slabše, temveč dosti boljše in tudi svet na splošno bo imel koristi od moderne politične in gospodarske ureditve v državi.

Natančno tako, kakor se je zgodilo v Indiji in drugod, so moje prvotne vzore počasi pa zanesljivo odrinila manj visokoletna, toda praktična razmišljanja.

Jeruzalem, mesto na gori.

Iz Peshawarja na indijskem višavju, sem se podal v žgočo vročino na ravnini okoli Delhije, da bi dobil državno letalo za Evropo. Preden so mi prodali vozovnico, sem moral pokazati spričevalo o cepljenih kozah. Ker sem ga bil izgubil, sem se moral hočeš nočeš vdati v novo cepljenje.

Ob zori smo začeli dvatisoč kilometrov dolgo vožnjo proti Carachiju, čez veliko Sindsko puščavo. Bilo je sredi poletja in v eni najbolj vročih pokrajin na zemlji.

Na tej vožnji sem bil deležen najbolj čudnih letalskih doživetij na vsem svetu, pa sem preletel vsaj tristo stoč kilometrov v dvajsetih državah. Veliki predeli skalovja, ki moli proti nebu, se v sončnem žaru dosti hitreje razgrejejo, kakor pa pesek, ki jih obdaja. Od njih so lili v višino ogromni zračni stebri, kakor iz velikanskega dimnika. Okoli teh vstajajočih zračnih plasti je zrak tekel navzdol, da bi napolnil praznino.

Ko je naše letalo prišlo v te, navpično se dvigajoče in padajoče zračne tokove, so dvigali in metali naš devetdesletni stroj, kakor kosmič od osata. Včasih smo padli v malo sekundah za petsto metrov tako hitro, da sem kar nenadno stal, ker mi je letalo naravnost padlo izpod nog. Ravno, ko smo prišli iz Jodhpura, smo v nekaj sekundah padli tristo metrov globoko.